

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Білостоцький технологічний університет (Польща)

Університет прикладних наук (Литва)

Відземський університет прикладних наук (Латвія)

Університет «Aurel Vlaicu» в м. Арад (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Луцький національний технічний університет

Одеський національний економічний університет

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VII Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2025 р.

Полтава
2025

4. Khudolii, Y., Hlushko, A. The impact of innovation and fintech on the banking business. *ScienceRise*. 2023. № 3. P. 41–50.
5. Захаркін О. О., Захаркіна Л. С., Сокол Л. В. Цифрові інструменти управління фінансовими ризиками бізнесу в умовах воєнного стану. *Актуальні питання економічних наук*. №5 (2024). 2024.
6. Глушко А.Д., Пиріг Я.М. Оптимізація заборгованості підприємства критичної інфраструктури в аспекті зміцнення фінансово-економічної безпеки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 1 (314). С. 47–54.
7. Onyshchenko S., Yanko A., Hlushko A. Improving the efficiency of diagnosing errors in computer devices for processing economic data functioning in the class of residuals. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2023. 5(4(125)). 63-73. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.289185>
8. Onyshchenko S., Hlushko A., Maslii O., Chumak O. Digital transformation of the national economy in the context of information environment development in Ukraine. Chapters of Monographs, in: "Transformations of national economies under conditions of instability", published by the Scientific Route OÜ. Tallinn, Estonia. 2024. Chapter 6. P. 169–197.
9. Бондар А., Романюк А. Впровадження цифрових технологій у управління підприємствами: можливості та виклики. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. №2. <https://doi.org/10.35774/econa2024.02.465>
10. Онищенко С.В., Маслій О.А. Ризики та загрози в умовах цифровізації: безпековий аспект. II International Scientific Conference Development of Socio-Economic Systems in a Global Competitive Environment. Le Mans, France. May 24th, 2019. P.54-56.

УДК 338

Ковальов Володимир Володимирович,
студент

Науковий керівник: Птащенко Л.О., д.е.н., професор
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

З огляду на необхідність реагування на посилені геополітичні загрози та економічну нестабільність, що спричинили зростання невизначеності на національному фінансовому ринку, ефективно управління фінансовими ризиками набуває стратегічного значення для забезпечення стійкості та фінансової безпеки як окремих підприємств, так і держави в цілому [1]. Традиційні методи кількісної оцінки ризиків, що базуються на історичних даних та припущенні про стабільність ринкового середовища, виявилися недостатніми для обґрунтування управлінських рішень в умовах непередбачуваних зовнішніх шоків. З огляду на це постає гостра потреба в удосконаленні системи ідентифікації, оцінювання та мінімізації ризиків, що є передумовою для збереження фінансового потенціалу вітчизняних суб'єктів господарювання [2].

Сучасна система управління ризиками вимагає інтеграції якісних та кількісних методів, орієнтованих на прогнозування впливу військово-політичних факторів. В умовах гіперризиків, підприємства повинні зосередитися не лише на традиційних ризиках (кредитний, ліквідності, процентний), а й на специфічних форс-мажорних ризиках (ризик руйнування активів, ризик логістичних розривів, ризик недоступності ресурсів). Методологічною основою обґрунтування управлінських рішень є комбінація сценарного планування, що дає змогу оцінити фінансові наслідки за кількома сценаріями розвитку

подій (песимістичний, базовий, оптимістичний), та методу реальних опціонів, який дає змогу оцінити гнучкість управління та цінність можливості відкласти або змінити рішення в майбутньому [3]. Використання цих методів дає змогу керівництву приймати рішення, які максимізують очікувану вартість підприємства, навіть за наявності високої невизначеності (табл. 1).

Таблиця 1

Основні фінансові ризики підприємств України в умовах невизначеності та методи їх мінімізації

Вид ризику	Проблема, спричинена воєнною агресією	Рекомендований метод управління
Ризик ліквідності	Різкі та непередбачувані касові розриви, затримки платежів.	Динамічне моделювання грошових потоків та створення ліквідних резервів.
Операційний ризик	Руйнування інфраструктури, перебої в логістиці та ланцюгах постачання.	Диверсифікація постачальників та страхування військових ризиків.
Кредитний ризик	Різде зростання прострочення дебіторів, банкрутство контрагентів.	Посилення контролю за дебіторською заборгованістю та використання стрес-тестування кредитного портфеля.
Ризик капіталу	Девальвація національної валюти, висока інфляція, обмеження на рух капіталу.	Оптимізація валютної структури активів/зобов'язань та перехід на оперативне планування капітальних інвестицій.

Джерело: побудовано автором на основі [4-5]

Актуальною проблемою в управлінні ризиками є вплив операційних розривів на фінансову стійкість. Руйнування інфраструктури та порушення логістичних ланцюгів спричиняє зростання витрат, загрожує безперервності виробництва та, як наслідок, знижує доходи, погіршуючи фінансовий стан підприємств. У відповідь на це, підприємства повинні переглянути свої підходи до формування страхового запасу та впроваджувати гнучкі системи управління запасами, засновані на принципах Just-in-Case замість традиційних Just-in-Time, які є надто чутливими до зовнішніх шоків. Фінансова стійкість у цьому контексті вимагає не лише оптимізації, а й надлишкової гнучкості.

Методи сценарного планування дають змогу перейти від простої констатації втрат до обґрунтованого вибору управлінської стратегії (табл. 2).

Таблиця 2

Елементи обґрунтування управлінського рішення в умовах ризику

Сценарій розвитку подій	Ризик, який враховується	Рекомендована управлінська дія
Песимістичний (тривала війна)	Зростання операційних витрат на 40%; повна втрата частини активів.	Мінімізувати капітальні інвестиції, максимізувати ліквідні резерви та перехід на аутсорсинг складних функцій.
Базовий (стабілізація фронту)	Інфляційні втрати, нестабільність валютного курсу та затримки постачань.	Обережне інвестування у відновлення логістики; хеджування валютних ризиків.
Оптимістичний (швидке відновлення)	Ризик втрати ринкової частки через повільне реагування на попит.	Негайне розширення виробничих потужностей; агресивне залучення зовнішнього капіталу.

Джерело: розроблено автором

Удосконалення системи управління ризиками впливає на фінансову безпеку країни, оскільки стійкість підприємств формує макроекономічну стійкість. Актуальною проблемою залишається якісна підготовка фінансових кадрів, здатних працювати з інноваційними методиками та високою динамікою ризиків. Інструменти математичного моделювання, зокрема, моделі Value-at-Risk та Conditional Value-at-Risk, повинні стати

частиною стандартного інструментарію фінансового менеджменту в Україні для кількісної оцінки потенційних втрат. Подальший розвиток системи управління ризиками потребує державної підтримки та стимулювання інвестицій у цифрові платформи, які дозволяють проводити агреговану оцінку ризиків у масштабах галузей.

Отже, ефективне управління фінансовими ризиками в умовах воєнної невизначеності вимагає від підприємств переходу від оцінювання до сценарного моделювання та застосування інструментів реальних опціонів. Удосконалення цієї системи є необхідним для забезпечення фінансової безпеки українського бізнесу, що, в свою чергу, є ключем до економічного відновлення, залучення іноземних інвестицій та ефективної інтеграції у світовий економічний простір.

Література

1. Коваль Н.І., Корніюк К.В., Забезпечення фінансової безпеки підприємства в умовах війни: проблеми та особливості. *Агросвіт*. 2024. № 4. С. 152-158. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.4.152>.

2. Носань Н.С. Актуальні загрози та ризики фінансової безпеки України на межі посткризового та євроінтеграційного періодів. *Економіка та управління національним господарством*. 2019. № 40. С. 35-39.

3. Філіппов В.Ю. Управління ризиками на підприємстві в умовах нестабільності. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу в умовах економіки відновлення»*, 18-19 квітня 2023 р. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2023. Т. 1. С. 161-163.

4. Марусяк Н. Л., Марусяк О. В. Фінансові ризики підприємств в умовах війни. *XXXI міжнародна науково-практична конференція Scientific research in the conditions of rapid development of information technologies*, 17-19 липня 2024. С. 67-68.

УДК 336.22:339.923(477:4–67ЄС):334.012.64

Свистун Людмила Анатоліївна,

кандидат економічних наук, доцент

Березка Богдан Тарасович, студент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ПРОБЛЕМИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ З НОРМАМИ ЄС ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Процес євроінтеграції України передбачає масштабну трансформацію системи публічного управління, у тому числі й податкової політики. Гармонізація податкового законодавства з нормами Європейського Союзу виступає однією з ключових умов поглиблення економічної інтеграції, забезпечення прозорості бізнесу й підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на зовнішніх ринках. Особливо гостро зміни відчуває сектор малого і середнього бізнесу (МСБ), який є основою ринкової економіки та зайнятості населення. У процесі адаптації виникає низка нормативно-правових, адміністративних і фінансових викликів, які впливають на стійкість та розвиток підприємницької діяльності.

Податкова система України тривалий час формувалася в умовах інституційної нестабільності, що зумовило її фрагментарність, часті коригування та складність адміністрування. Водночас податкова політика ЄС базується на принципах передбачуваності, прозорості та уніфікації підходів до оподаткування, що забезпечує стабільність для бізнесу.